

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

Sjunde årg.

N_o 27/28

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:-
1/2 " " 100:-
I Sverige:
Helt år .. Kr. 4:-
1/2 " " 2:-
I Finland:
Helt år Fmk. 30:-
1/2 " " 15:-

Utkommer
alla onsdagar

Utgivare:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Blees
Riddaregat. 9, Reval.

Annonspris:

2 mark per mm.
I Sverige:
5 öre per mm.
I Finland:
30 penni per mm.
För annons, som infö-
res 10 eller flere ggr
räknas 20% rabatt.

30 juli
1924

Johan Nymann 65 år.

Den 2 augusti fyller läraren och kantorn på Nuckö Johan Nymann 65 år.

Vem vet ej att J. N. varit och är en bärkraft för det svenska kulturarbetet i Nuckö! Är icke han den som fått bära dagens tunga och hetta, han som stått med i alla svenska företag från början! Trogen vår svenska sak i alla växlande öden, tjänstvillig och nppoffrande som få.

J. N. födder i Klottorp d. 2 aug. 1859. Efter genomgången seminariekurs i Paschlep blev J. N. lärare, först vid folkskolan, senare (1880) vid seminariet darsamma-städes. Sedan seminariet genom ryska myndigheternas försorg stängts för alltid 1882 kallades J. N. till lärare på Odensholm och tillträdde sedan år 1893 lärare- och kantorsbefattningen i Nuckö.

J. N. är ännu i sin fulla kraft och vi hoppas, att ännu länge få behålla honom.

I dag går svenskfolkets lyckönskan till denna vår veteran! Må det förunnas honom att ännu länge stå i ledet — i arbetet för det gemensamma bästa!

H. P.

Våra skolor.

Våra skolor, ja! Ingen har kanske blivit mera styvmoderligt behandlad än dessa, ingen mera missförstådd, underkänd, ja, t. o. m. föraktad. Även det mest mindervärdiga har ansetts som gott nog åt detta "nödvändiga onda".

En, som man trott, mycket vägande orsak, har på senare tider ofta framdragits mot vår svenska folkskola, den nämligen, att den skulle avstänga alla utvägar till fortsatt skolbildning. Ty vi sakna ju högre skolformer än den spirande 6-klassiga folkskolan och övergången till estniska läroverk skulle vara omöjligjord genom vår, som det påståtts, obekantskap med detta språk. Kämme man in där, skulle man få börja med folkskolans första klasser. Därför strunt i den svenska folkskolan och stunt i dess så ofta från lärarhåll påtrugade 5—6 klasser! Och den svenska skolans målsmän fingo alltsomoftats sticka sin pipa i säcken, ty motskälén voro ju rent av dräpande.

Men, „skrattar bäst som skrattar sist“. Verkligheten har vräkt omkull det himladryga påståendet om vår svenska skolas omöjlighet. Vi tar då först Revals 6-klas-

siga svenska folkskola. Redan för ra året utexaminerades därifrån ungdomar, som sedan sökte in vid både estnisk- och tyskspråkiga högre skolor. Visserligen finns det en paragraf i estniska skollagen, att den, som avslutat klass i svensk-, rysk- eller tyskspråkig folkskola skall vid övergång till läroverk med annat undervisningsspråk uppflyttas till följande högre klass, oavsett större eller mindre insikter i det nya undervisningsspråket. Revalungdomarna behövde dock icke begagna sig av denna förorening, jag höll på att säga allmosa. Utan alltför stort besvär klarades de följande högre tyska eller estniska klasserna, i likhet med deras estniska eller tyska kamrater. Således ingen tidspilan eller återgång till lägre klasser. Men väl med den stora vinsten, att de nu fått en försvarlig insikt i sitt modersmål, som annars med all säkerhet skulle förfallit i glömska.

„Nåja, det var i Reval“, hör jag en överlägsen anmärkning. „Det vore ju för löjligt att jämföra Reval med våra eländen till skolor här på landsbygden“. Men vänta lite, det omöjliga har blivi

möjligt även här. Förra årets höst sökte elever från Hullo folkskolas 5. klass in till 6. klassen i Hapsal, sökte och intogos utan allt prut. Och, hör och förvånas, denna vår utexaminerades de från stadens sexklassiga skolor med ingalunda sämre vitsord än de estniska eleverna eller dessa svenskar, som nött stadens skolbänkar i 4—5 år. En liten pigg 4-klassist från samma skola klarade upp den fina stadsskolans 5. klass och det med glans! Vad säga nu våra goda belackare? Nu torde det bli deras tur sänka rösten. Giv bara våra folkskolor 5—6 klasser, då skola gossar och flickor från Rikull och Sutlep och Paschlep och Ormsö visa sig kunna klara vilken annan skola som helst! Anmärkas bör, att Ormsöborna vid inträde i sina respektive skolor äro absolut främmande i estniska språket, och att det är uteslutande skolans förtjäst, att de lärt sig så pass ett främmande språk att fortsatt skolgång i estnisk skola möjliggjorts. De svenska skolorna äro således ändå värda något, även de, och deras elever hava ej kommit i en återvändsgränd, nej, alla utvägarna fram och högre upp stå öppna och fria. Men naturligtvis endast för dem, som kunna och vilja arbeta med sina böcker.

Svenska föräldrar, lägg in hela eder styrka i att 5—6 klasser öppnas vid varje skola och det redan före 1930! Det vore för bedrövligt, om vi skulle vänta så länge, tills främlingar med piskan i hand skola tvinga oss att av staten mottaga förmåner, som nu utbudas åt alla, utan betalning och för intet.

Joel Nyman.

Värnpliktens fullgörande bland våra estlandssvenskar förr.

Ett brottstycke ur "Estlandssvenskarnas historia av Jakob Blees."

Värnpliktsskyldighetens fullgörande har för estlandssvenskarna varit mycket omväxlande och tidtals betungande. Under den svenska tiden var det ordnat så, att församlingen underhöll krigaren med livsmedel och jord. När godsens sedan anlades på böndernas jord åtog sig dessa att ställa soldater. Rekryteringen blev i krigstider särdeles påkostande för de svenska bönderna. Under Karl XI:s tid uttogs var femte man i åldern 15—50 år från de av svenskar bebodda öarna och kusterna till båtsmanstjänst. När bönderna gävo luft åt sin oro häröver, tröstade konungen dem med, att de voro fria svenskar och även framdeles skulle få åtnjuta sina gamla rättigheter som fria svenskar. Under första delen av den ryska tiden jämnställdes estlandssvenskarna med landets övriga invånare i detta hänseende, och värnpliktsjänsen räckte en tid 25 år. I slutet på 1700-talet avknappades tjänstetiden till 15 år, i vissa fall behövde den icke räcka mera än 10 år. För rekryternas utrustning med kläder och persedlar svarade kommunen. Vid lottdragningen gjordes en hel mängd undantag för rekryternas (näkrutes) ställning inom familjen. Äldste sonen, föräldrarnas ende son m. fl. grupper togos ej med i första taget. Svenskarna på de mindre öarna köpte sig antingen fria eller tjänstgjorde såsom på Odinsholm, som kronolotsar. Men fastlandssvenskarna liksom deras bröder på Ormsö och Dagö måste marschera ofta nog långt inåt Ryssland, där de stuccos in bland ryssar och andra främmande folkslag, av vars språk de ej förstodo ett ord i början. Under förra hälften av 1800-talet och även senare sökte många unga svenskar komma ifrån denna värnplikt och rymde därför ofta nog över till Sverige. Från Ormsö har en icke liten skara svenskar på detta sätt återkommit till sitt urgamla hemland.

En vacker sommarkväll, när folket i byn gått till vila, samlades fem, sex unga män på överenskommet ställe, gingo till stranden, toga den utsedda fiskarbåten och rodde över till — Sverige. Vågspellet lyckades icke alla gånger, en god del av dessa utvandrare stannade för alltid på havets botten, men många kommo fram efter hårda strapatser och funno medkänsla och förståelse hos kustbefolkningen i Roslagen och skärgården söderut. I dessa trakter bo ännu på flera ställen ättlingar till svenskar från andra sidan Östersjön. Men planen på den förestående resan måste hållas hemlig. Det hände dock, att sonen mötte sin mor på gatan, när han vid kvällens inbrott gick bort, och icke kunde låta bli att ta farväl av henne. De sågo varandra sista gången, de kände det så. Men beslutet var oryggligt, det kunde icke vara värre att ligga på Östersjöns botten än att fullgöra sin långa värnpliktstjänst bland moskoviterna. Under den tid godsens uttogo dem, som skulle "gå te risser" (fullgöra värnplikten), visades ofta en upprörande godtycklighet. En ung man, som ej var väl anskrivnen hos befälet på herrgården, blev mot rätt och lag tagen, kubbjansen (befallningsman) smög sig med ett par handfasta drängnar över mannen, när han ute på slätterängen låg och vilade middag tillsammans med andra, och bortförde honom med våld. Ibland anställdes riktiga jakter i hemmen och i byarna på de unga männen. Motviljan mot allt ryskt har hela tiden varit stark hos estlandssvenskarna i allmänhet. Tjänstetiden förkortades sedan undan, för unda men någon håg för den ryska värnpliktens fullgörande har helt naturligt icke kunnat uppammas. När en mor i svenskbygden fick många söner, uttalade hennes vänner och grannar sitt beklagande. Ödet var obarmhärtigt, då det ålade henne att

frambära det ena offret efter det andra åt moskviternas mörka värld. Och när den avgörande stunden var inne, att en lottsedel med siffra skulle bestämma om den unge svenskens framtid, rådde ofta en andlös spänning i i det svenska hemmet. Kom en byman hem från Hapsal eller annan stad och medförde budskapet, att den eller den blivit "tagen" råkade den unge mannens moder mången gång i hysterisk gråt och ville icke låta trösta sig. De "tagna" gingo sedan ett par veckors tid före upprottet från hembygden omkring från by till by, från gård till gård och sade farväl. De mottogos överallt i bygderna med varma sympatier och undfagnades på bästa sätt, emedan de voro svenskfolkets offer åt en främmande makt. De som efter fullgjord tjänst återkommo hem, hade åtskilligt att berätta för de uppväxande släktena, och på kyrkbacken och vid skolhusen såg man dem på söndagarna och helgdagarna ofta omgivna av lyssnande ungdomsska ror, som begärligt mottogo berättelserna om äventyr på turkiska gränserna eller i kasernlivet i det stora Ryssland. Av de hemkomna lärde sig de unga ett och annat ord ryska, byarna intill de ryska kustbevakningsstationerna hade i långa tider måst mottaga dagliga besök av ryska soldater inom dessa, och folket hade på denna väg lärt sig förstå något av ryska språket.

Under Krimkriget 1855 voro ryska trupper förlagda till de svenska bvarna vid kusten. Ännu veta gamla personer berätta om dessa händelser och baskirernas oöverträffade råhet i seder och bruk.

Estlandssvenska språket har under tidernas lopp även upptagit någrol enstaka låneord ur ryska språket.

När russificeringsarbetet på 1880-talet gjorde sitt inträde i de svenska skolorna, blev språkkun-

skapen något större i svenskbygderna, och värnpliktsmännen fingo det litet lättare i detta hänseende. Men i de ryska krigen mot asiatiska och europeiska folk har värnpliktsmannen från svenskbygden i Estland aldrig erfarit någon värmande fosterlandskärlek utan alltid varit ett offer åt främmande intressen, som äinte han hade någon glädja eller nytta av.

Ur estniska pressen.

En av Estlands yngre författare H. Haljaspöld, som tillbringar sina sommarferier å Ormsö, har i tidn. Kaja (Ekot) nr. nr. 172, 173 och 174, skrivit en längre och ytterst välmenande artikel om Estlands svenskar i allmänhet och Ormsö isynnerhet. Förf. går t. o. m. så långt i sitt välmenande att han föreslår startandet av en rent estnisk förening "för den svenska kustbefolkningens bevarande", således en ny riksförening för svenskhetens bevarande. Även få olika ämbetsverk diverse med förebräelser för sin uraktlåtenhet att de ej mer än vad skett ekonomiskt bistått svenskarne kulturföreningar och deras uppgifter. Då den rysktalande folkminoriteten offrades jämförelsevis stora summor, så vore det icke mer än rättvist att det estniska folket avstode något mera åt sina svenskar, som i alla avseenden hade gjort sig förtjänta av varma sympatier. Härigenom skulle landets flertalsbefolkning avbörda svenskheten en gammal tacksamhetsskuld från "degamla, goda svenska tiden." Förf. konstaterar även med tillfredsställelse att Russwurms" för ett 70-tal år tillbaka uttalade förmodan, om att ett 50-tal år framåt Estlandssvenskarnes saga vore all, icke gått i uppfyllelse, utan att svenskheten t. o. m. börjat visa tecken till förkvoran och tillväxt.

Ja, hela långa uppsatsen talar om varma sympatier för oss. Som relativt främmande för våra svenska förhållanden har dock

förf. ej kunnat undgå att falla offer för en del orikligheter och felvisande uppgifter, en del av för oss rätt så obehaglig art, t. ex. antagandet, att den svenska strandbefolkningen i likhet med vad som förekommer å en del kusttrakter här i landet, skulle leva på smuggerier, vilket t. o. m. skulle vara den manliga befolkningens huvudnäring. Som sagt, det är ingen tillvitelse i ondo, men eftersom denna förmoden är absolut missvisande, så har bara misstanken väckt en del ont blod. Ty vår svenska kustbefolkning har med ytterst ringa undantag hållit sin sköld ren, då det gällt denna sorts inkomst. Här på Ormsö torde dylik trafik ej förekommit alls.

Ett rätt så lustigt misstag är f. ö. även påståendet, att ormsökvinnornas röda "läggar" vore fortsättningen på dito färgade — kalsonger! Nåja, den unge herrns obekantskap på området ursäktas så hjärtans gärna. Lika litet har man anledning missförstå påståendet, att Ormsö saknade bildningsförening och att biblioteksavg. vore för hög. Att lokalavd av S. O. V. arbetor så gott som självständigt, det att avgiften ifråga gäller endast kommunens jordbrukslitteratur, ej S. O. V:s böcker, som utlåna fullkomligt gratis det, kunde även ett "infödigt" missta sig på. —

För uppsatser av ovan anförda art hava vi svenskar all anledning vara belåtna, även sedan, en del oriktigheter korrigerats och frändragits. Ett närmande med flertalsbefolkningen är alltid ett plus för oss, därför så många dylika som möjligt!

Joel Nyman.

Årsväxten och väderleksförhållanden på Nuckö.

Vad angår årsväxten och väderleksförhållanden här, så måste man erkänna, att de i allmänhet varit och äro rätt tillfredsställande. Rågen skadades väl på låglänta

ställen av den snörika vintern, så att den om våren såg ganska snöplig ut, men den repade sig sedan på våren, så att betydliga upplöjningar ej förekommit. Undantag gives det ju naturligtvis. Vårsådden är rätt så tillfredsställande över allt, tack vare nederbörden, som varit nära på tillräcklig, varvid icke heller någon större hetta inträffat. — Höskörden är nu överallt i gång fr. o. m. gamla midsommaren. Gräsväxten är ganska olika: på en del ställen är den icke bra, men i allmänhet är den nog tillfredsställande här på Nuckö.

N—nn.

Paschlep.

Den 31 maj ägde skolavslutningen rum. Följande elever erhöilo avgångsbetyg från 4 klassen: Martha Stromback, Elvine Mattiesen, Helene Mitman, Valdemar Timmerman, Valdemar Farman, Robert Stromback, Johanna Greisman, Irene Grönström, Meta Hannus, August Grönström, Oscar Mitman, Robert Mitman.

Ed. Tui.

Ormsö.

Vår ö har haft ett mycket kärt rikssvenskt besök igen, nämligen av vår stams varmhjärtade vän, professor Kjellin från Dorpat.

Vår gamla kyrka har underkastats en så länge saknad fackmans undersökning. Antagandet, att koret vore den äldsta delen av kyrkan har besannats. Men det är ändå icke det äldsta och ursprungligaste av templet, nej, denna har varit av trä men sedan ersatts av sten, nuvarande koret. Själva kyrkan är uppförd så sent som på 1600-talet.

Professor Kjellin gjorde denna förbluffande upptäckt, att öns kyrka är ägare till en av hela Nordans mest intressanta och värdefulla skulpturverk — en madonabild av trä och härstammande från 1200-talet. Den gode professorn befarade ett pilgrimsfarande hit för att titta på underverket, som vanligt folk knappast

gittat kasta en blick på. Hade professor Kjellin fått råda, hade han nog i stil med evangeliernas kvinna, som fann den dyra pärlan, sålt allt sitt och köpt träbålet och sedan möjligen till på köpet prisat sin lyckas stjärna. Mer än en med sunt bondförnuft torde nog hysa en stilla undran över herrar vetenskapsmäns uppfattning om värdefullt och skräp. Emellertid skulle ormsöborna vara mycket, mycket rädda om sin "dyrgrip" och för allt i världen ej avyttra densamma, såvida det ej bleve fråga om millioner Emk., som redan torde hava börjat spöka i någons hjärna.

Det är fullt med sommargäster å våra vägar och stigar, stranden nere vid Hullo viken ej att förgäta: svenskar, ester, tyskar, ryssar, judar m. m., m. m. Två pensionat arbeta för full ånga. Men blåsten och regnet hava skruvat ner sommarglädjen. — En del främmande lär sökt sig även till andra byar, ända bort till Kärrslätt.

Joel N—n.

Ett par förgrundspersoner i Europa på det politiska området.

MacDonald — Englands främste fredsvän.

Englands nuvarande premiärminister, Ramsay MacDonald, är en av Europas mest framstående arbetarledare, utgången ur arbetarnas egna led. Men flertalet torde däremot sakna kännedom om, att han desslikes är en av Englands ledande pacifister (fredsvänner). Så förhåller det sig emellertid, och få människor torde så som han fått lida för sin fredsvänliga övertygelse.

Sir Edvard Gray höll som beaktant den 3 augusti 1914 inför det krigsbegeistrade engelska parlamentet ett stort tal till förmån för en krigsförklaring mot Tyskland, i vilken övriga partiledare instämde. MacDonald hade då ensam modet att, oberörd av

den storm, som mötte honom, stå upp och säga, att ett krig med Tyskland ingalunda vore nödvändigt, och att en sådan förklaring utgjorde en brottslig handling.

Då kriget beslutats och det gällde i England, liksom i övriga stridande länder, att skapa en regering, stödd av alla partier, erbjöds MacDonald liksom andra arbetarledare, såsom Henderson, Thomas och Clynes, att inträda i densamma. Men han nekade att ingå uti den och föredrog att i åtta långa år bli misskänd, smutskastad, kallad "folkets fiende", och att stå orubblig i sin övertygelse, ansikte mot ansikte med de uppjagade folklidelserna. Icke en bokstav återkallade han under hela kriget av vad han yttrat i parlamentet.

Nu, när krigets ohyggligheter och dess förfärliga följder, en utarmad värld och en lamslagen produktion, stå klara för allas ögon, har bladet vänt sig. Man inser, att MacDonald hade rätt och nu är han det mäktiga Englands främste man och den europeiska demokratiens hopp.

Genom dagspressen är känt, att högern vid valen efter parlamentsupplösningen i början av detta år led ett förkrossande nederlag. Detta berodde på dess regerings oförmåga att komma till rätta med en del tvister i såväl in som utrikespolitiken och till följd härav tvingades ministären att avgå. MacDonald erhöil då konungens uppdrag att bilda den nya och efter 2 dagar var den färdig. Den 12 februari framträdde den för parlamentet.

Hans kallelse till chef för den första arbetarregeringen i England betyder i och för sig en revolution. Visserligen en fredlig och tilltalande för det lugna engelska folkets vanor, men ändock en omvälvning, som betyder en vändpunkt i engelsk historia, vilken hädanefter kommer att besjålas av en ny anda.

Kriget har avslutat en tidsålder i världshistorien. MacDonaldis garnning öppnar en ny.

James Ramsay MacDonald är skotte, född i oktober 1866 i Lossiemouth, Morayshire, ett grevskap beläget i nordöstra delen av Skottland. Lossiemouth är ett samhälle, halft bondby, halft fiskläge och där började MacDonal sin bana som trädgårdsarbetare. Som ganska ung kom han till London, varefter han kom i kontakt med arbetarrörelsen. Genom självstudier förskaffade han sig goda kunskaper, som sedermera utvidgades vid universitet, inträdde i arbetarpressen och blev en av Labour Partys förgrundsmän, medlem av parlamentet och slutligen Englands premiärminister.

* * *

Herriot.

Bl. a. en verksam absolutist.

De val till den franska deputeradekammaren, vilka ägde rum den 11 maj, åstadkommo som bekant ett väldigt politiskt "jordskred". Det s. k. nationalistiska blocket sprängdes och detta hade till följd, att Poincaré måste lämna makten åt vänstern.

Denna, som även förmådde president Millerand att avgå, vann därmed en avgörande seger.

Det var den förutvarande nationalistiska regeringen, som ledde vinintressenas anfall mot förbudssaken på Island och i Norge samt troligen även i Turkiet. Ministärens främste talesman för denna stormakts föga hedrande tvångsåtgärder mot små stater var jordbruksminister Chéron.

Nu ha vi emellertid rätt att hoppas på andra mått och steg av den regering, som efterträtt Poincaré och Francois Marsal. Dess chef, de socialradikalas och och hela vänsterblockets ledare, Lyonborgmästaren Herriot är nämligen en aktivt verksam absolutist. För några år sedan var han ordförande i den ledande

franska nykterhetsorganisationen "Ligue nationale contre l'acoolisme", vars styrelse han ännu lär tillhöra.

Bolsjevikerna fortsätta sina kaparbragder i Finska viken.

Vid midsommartiden bortfördes två finländska motorjakter till Ryssland, men frigåvos senare.

I H. S. meddelas:

Kort före midsommar begav sig Lavansaaribon Juho Autio från Estland till Finland med sin motorjakt, som innehöll potatislast. På öppna havet söder om Tytärsaari blev han förföljd av en rysk snabbgående motorbåt. Autio fyllde då sin motor med vatten för att göra bolsjevikerna mindre hågade att föra motorjakten till Petersburg. Sedan bolsjevikerna upphunnit Autio, fordrade de, att han skulle istandsätta sin motor. Autio vägrade likväl att göra detta och ryssarna framkommo nu med beskyllningen, att han hade sprit ombord, varför de betraktade honom som fånge och ämnade föra honom till Petersburg. Autio förklarade att han icke hade en droppe sprit ombord och uppmanade bolsjevikerna att undersöka lasten. Detta gjorde de likväl icke utan satte själva motorn i stånd och började transporterarna sitt byte i riktning mot ryska kusten. På vägen påträffade de en annan motorjakt från Lavansaari, likaså i potatislast. Också denna jakt, vars ägare var Simo Peni, beslagtogs bolsjevikerna. Båda jakterna fördes sedan utmed ryska kusten, tills man anlände till Luga-floden, där jakterna jämte besättning efter ett dygn frigåvos.

Händelsen hade på avstånd iakttagits av en Lavansaari-bo, som underrättade myndigheterna därom. Länsmannen uppsatte en rapport om saken till landshöv-

dingen i Viborg. Då postiljonen Viljam Mannonen i sin postbåt skulle föra denna rapport till Viborg, varseblev han vid horisonten i söder tvenne motorjakter, som snart igenkändes som de försvunna och inom kort inbogsrades till Lavansaari. I bolsjevikernas händer hade Autios motor fullständigt förstörts, så att han var tvungen att sända den till reparation.

Ett stoverk i byn.

Av Göte Borg.

I utkanten av byn var en ödestuga. Den tillhörde Jan Mattsson, byns rikaste bonde. Ungdomen i byn hade tillåtelse att använda stugan för sina lekar, på villkor dock, att allt ginge städad. Det visade sig tyvärr, att ungdomen ej höll sitt löfte.

Men gubben Mattsson hade för resten en viss plan för att få rent hus i stugan. Han hade vid detta laget fått en ny dräng, olik alla andra. Han hette Björn, och stark som en björn var han, men inte nog med det: han varken drack sprit, spelte kort eller dansade. Sin lediga tid använde han för läsning. Aldrig gick han dock och hängde läpp. Tvärtom, det var en livad fyr, när han ej hade andra bestyr.

"Han är för god att tjäna som dräng", sade Mattsson för sig själv.

Mattsson hade ett enda barn, en 23-årig dotter, en vacker flicka, som han ville ha hederligt bortgift. Med "hederlig" mente Mattsson i detta fall en stark och bra karl, en skicklig jordbrukare, just sådan som Björn.

Anna, så hette flickan, hade en hel hop friare men Mattsson lät dem veta, att han fordrade ett storverk av den, som han skulle godkänna till måg.

"Vad skulle det vara för storverk?" frågade de.

"Storverket är att göra rent hus i ödestugan, när det lever

där som värst — och sedan att få alla ungdomar i byn till att bli nyktra, fedliga och civiliserade människor“, sade Mattson.

Ett besynnerligt tal, mente friarna, men Björn förstod det riktigt.

Det gick hett till som vanligt i ödestugan, när Björn en lördagskväll begav sig dit. [I första häpenheten tänkte de visst att tillintetgöra honom med sina blickar.

“Jag kommer inte för att slåss“, sade Björn.

“Du kommer för att hålla nykterhetspredikan“, svarde de andra, och ett par ynglingar kastade sig över Björn. Men han var beredd, tog emot dem och hyvade dem utom dörren. Om några ögonblik var stugan rensad från både spritbuteljer och kortlekar.

Det var en bragd som hela socknen talade om . . .

I ödestugan hållas nu möten av en nykterhetsförening och dess studiecirkel. Medlemmar äro de forna halvförvildade ungdomarna. Och Björn är ledare. Han har faktiskt fått hela byungdomen både till att uppträda belevat och att älska ädla nöjen. Gift med Anna Mattsson, har han byns bästa hemman som i en liten ask. (Fram).

*Fornidsdikten skönt har prisat
den,
som dog för fädrens land,
framtidsdikten skall besjunga
dem,
som leude för sitt land,
leude, strävade och stredo
striden
utan våld och blod,
striden för vårt släktes hälsa,
striden,
som i sekler stod.*

Johan Bergman.

* * *

Till Nyttä.

Goda tider och onda, i unga år och i älderdomens höst, när helst vi leva, så finner livet sin mening och förklaring däri att vi äro till nytta.

Alla som hjälpt till att göra världen bättre, hava ju varit till nytta.

Se, barnen leka! Roligast är den leken, där de få hjälpa till utträtta något.

Hör de livströtta och missmodiga tala om sin besvikelse — den beror så ofta på, att de äro gagnlösa. Ingen behöver dem, och ngen plikt vilar på dem.

En oförståndig människa önskar sig nöje och njutning framför allt annat. Den vise vill först och främst göra någon nytta och han vet, att ingen njutning är bättre än välbehaget att hava fullgjort sin plikt.

För att komma ifrån plikten brukar man se världen i stort och i plötslig anspråklöshet tala om, hur liten man är och hur väldiga behoven stå där och ropa efter starka viljors ingripande. Men jag förmår ju ingenting, säger man — och så är man fri,

Ingen går fri — alla hava vi arbetsfält, på vilket vi kunna göra nytta. Om resultatet sedan blir blygsamt, bör ingalunda oro oss.

Vi hava ett hem. Där gäller det i första hand. Man behöver tala vänligt, uppföra sig hyggligt, vara glad och hjälpsam — det är så små uppgifter, att ett barn vågar gripa sig an med dem. Svi-ker hemfolket i de många små vardagsplikterna mot varandra, så blir hela hemmet lidande, och stor skada har skett. Så viktigt är det att göra sin plikt.

Om vi sedan räcka till mer än den närmaste omgivningen, det är en bisak. I vår jäktande tid, gäller det nog se till, att man inte har så många järn i elden, att de bli brända.

Kan Du utträtta många goda ting, så gör det! Men är kraften begränsad, så gör något, hur

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.

litet som helst, bara det är till nytta. Och tro inte att livet blir värdefullt, om vi glömma dess främsta bud till oss — det, att vi skola göra andra, vad vi vilja, att andra skola göra oss.

Farbror Frans. (Fram).

Planen på en tunnel under
Engleska kanalen.

Arbetet beräknes kräva
5 år och kosta 29 mill.
pund.

London, 27 juni. Premiärministern tillkännager, att han samman kallat riksförsvarskommissionen till nästa vecka för att yttra sig om planen att bygga en tunnel under Kanalen. 400 medlemmar av parlamentet sägas stöda planen. Det beräknas, att tunnelarbetet kommer att kräva en tid av fem år och kosta 29 mill. pund samt lämna 8 proc. behållning.

— Hbl,

Ljusa tankar.

Han smög sig ut en månskens-afton, när alla andra i huset redan gått till vila. Så satte han sig vid roten av en gammal, ärevärdig fura och begynte drömma. Men inte med ögonen tillslutna, nej, han hade dem fästa på himmelens stjärnor. De logo så milt, så högtidligt, så allvarligt. Han tyckte att de aldrig förr varit så vackra. Och månen sedan! Han

sken med sin guld glans över bygdens stugor. Naturen syntes honom som ett tempel, där andakten var tyst som grayen. Själv var han en liten, obetydlig åhörare i den kyrka, där Herren själv predikade.

Och alla gamla minnen trängde sig stormande på hans själ. Han mindes en månskensafton för mycket länge sedan; han satt då vid stranden i sällskap med en ung flicka, som Gud sedermera bestämde till hustru åt honom. Hon talade allvarliga, hjärterörande ord till honom, emedan han flere gånger visat sig drucken. "Hur kan du förnedra dig så mycket, och hur blygs du ej inför Herren, som skapat dig till sin avbild," hade han yttrat. Och då hade han fattat hennes hand och lovat, att aldrig mer taga en sup. Och när hon då tackat honom och lovat, att riktigt älska honom, om han kunde hålla sina ord, ja, då hade han fallit i gråt.

Vid dessa tankar fuktades hans ögon.

Men sedan dess hade åren taggat förbi och kastat snö i hans hår. Och hans hustru hade skänkt honom både söner och döttrar. Men mest tackade han dock Herren för att de alla voro nyktra och sedliga.

Från dessa saker leddes hans tankar in på nykterhetsfrågan i våra dagar, och en händelse, som han nyss upplevat, drog genom hans minne. Han hade gått i ett ärende till traktens rikaste bonde och blev då vittne till huru en kolpotör blev utkastad från dennes hus, bara därför, att han utbjudit nykterhetslitteratur och sagt att nykterhetssträvandena böra omfattas av var och en. Detta var mer än bonden, som var måttlighetsman, kunde tåla. Men drömmaren vid trädets rot var ingen pessimist, som skulle sett allt sådant där i den svartaste färg, utan skrattade gott åt den dumdryge bondens tilltag och fröjdades över den frimodige kol-

portörens yttrande i nykterhetens intresse.

Därpå lyfte han åter blicken mot himlavalvet. "Skulle Herren som ständigt blickar ned till jordens barn och känner deras behov, låta oss, som arbeta för nykterhet och sedlighet, sträva för-gäves?"

Sedlighet! Nu kom han ihåg, huru han en gång känt sitt blod sjuda i ådorna, emedan man sagt honom, att hans fästmö stode på en låg sedlg ståndpunkt. Med bitter harm hade han då frågat henne, om ryktet talade sanning, och då hon gråtande försäkrat, att hennes leverne alltid varit rent och fläckfritt, då hade han tyckt sig kunna älska henne tiofalt mere. Och är det inte dryckenskapen som undergräver sedligheten hos folket? Ack jo, så är det.

Just som han tänkte detta drog ett moln över månens skiva, men strax därpå blev det åter ljusst.

Den gamle reste sig och gick in i huset, Där låg hans hustru och sov, utan att veta att han varit ute. Han strök med handen kärleksfullt över hennes gråa hår, framvisade en kort hön, kände sig lycklig och lade sig att sova.

L. N.

Läget i landet just nu.

Under de sista veckorna hava livsmedelspriserna betydligt stigit, vissa varor med 25 till 50%. Det är isyerhet kännbart för tjänstemanna och arbetarklassen, ty lönerna äro de gamla. Denna stegring har åstadkommit med anledning av finansministerns nya förordningen, den höjda tulltaxan m. m. Man hoppas dock på en förändring till det bättre i en snar framtid.

Statens ekonomiråd, som nyligen hållit många sammanträden har beslutat att uptaga lån, den enda möjliga utvägen att stabilisera vår mark. I detta syfte har ock ägaren till Estlands största privatbank K. Scheel rest till London.

Vidare vill man strängt hindra införseln av utländska varor, som kunna undvaras.

Ävenså har regeringen för avsikt att sälja 6000 dessätin av vår bästa skog till utländska firmor, att öka republikens guld fond, som sammansmälter dag för dag. För skogen hoppas man få omkring 500.000 pund sterling (1,900,000 mark).

Även spriten och brännvinet måste hjälpa till att höja statens vaklande finanser, och så får nu ock dessa varor bliva betydligt dyrare.

Vädret har under de sista veckorna varit mycket varmt och tort. Skogsbrand och eldsvådor hava förekommit. Så nedbrunno i Felin för några dagar sedan 3 bondgårdar och ett större värdshus i Nömme.

Den inre politiska situationen vill mulna. Den dyra tiden och ombäranden väcka missnöje och bolsjevikererna hava en rätt så tacksam jordmån för sitt arbete. Så hade sjukhjälpkassornas centralförbund på ett möte i Dorpat den 25 juli beslutat att skicka en hjärtlig och varm lyckönskan till de politiska fångar som sitta inne för förräderi m. m.

I vissa kretsar yrkan man på sammankallandet av riksdagen för att först och främst behandla valuta frågan.

Utsikterna torde dock ej vara så mörka, som många tycka. Skörden är lovande och någon brist på inhemska produkter borde ej bliva, om ock priserna stigit.

I en del arbetarkretsar klagar man över arbetsbrist och begär statsunderstöd, å andra håll saknas arbetare. Så klaga bönderna i södra Estland att de ej hava tillräkligt arbetskraft och statens torfmossar och stengruvor behöva mera folk, men mycket ogärna går en stadsarbetare till dessa syslor.

Till landet, till bygderna, ropar man. Där får 75% av Estlands 1.100.000 inbyggare sin utkomst.

Medlemmar

i Svenska Odlingens Vänner
uppmanas vänligen avbetala
sina

medlemsavgifter

för 1924,
de medlemmar nämligen som
ännu icke erlagt avgifterna,

alla torsdagar

kl. 6—8

å Riddaregatan 3.

Den intressanta boken

Estlandssvenskarnas historia

av Jakob Blees, utkommen
på Norstedt & Söners För-
lag, Stockholm, kan också
erhållas genom Svenska
Odlingens Vänner, Ridda-
regat. 9, Reval, dit estlands-
svenskarna kunna vända
sig även skriftligen.

Giv akt!

Härmed får jag meddela den
ärade svenska allmänheten, att
**svenska affären i Hapsal, Karja
tänav № 6**, från och med den
1 juli 1924 tar emot beställnin-
gar å alla slags jordbruksmaski-
ner och dithörande delar till
de billigaste priser samt tak-
papp. m. m., m. m.

W. Gottkampf.

Delägare sökes till en mindre
jakt på förmånliga villkor i
avsikt att bedriva handel på
Finland för instundande höst.
Svar till svenska affären i
Hapsal, Karja tänav № 6.

W. Gottkampf.

Affärsmän, husbönder och alla andra,
som önska sälja eller köpa något eller be-
höva tjänstefolk m. m. böra därom

annonsera

i Kustbon.

Även händelser sådana som dödsfall
och föreningsmöten offentliggöras bäst ge-
nom annonsering i Kustbon.

Dr. Lydia Risenkampff-Lindström

läkare för lung- och
invärtes sjukdomar.

Mottagning dagligen 12—1, 4—5

Lergatan 16 (Saeue tän. 16).

HAPSAL.